

ВОЛОДИМИР ПРОКОПОВИЧ: повернення із забуття.

Село Нобель – найславетніше, в історичному плані, у районі. Здається, в яких виданнях і хто тільки не писав про Нобель. Проте, не все ще відомо із минулого села та, напевно, ніколи й не буде досконало вивчено і засвідчено. Утім, деякі таємниці про події та відомих ноблян все ж вдається відкривати.

При вході на церковну гору, з правої сторони від церкви, розташоване невеличке кладовище. Поховані на ньому, здебільшого, священики та члени їхніх родин. Чільне місце серед поховань належить родині священиків Прокоповичів. Хто вони і звідкіля доля привела їх до Нобля? – є загадкою як для нас, краєзнавців, так і для теперішніх жителів села. Але про одного із родини Прокоповичів все ж судилося дізнатися більше. Мова йде про Володимира Флоровича Прокоповича. Ім'я цієї людини занесене до всевітньої інтернетівської енциклопедії Вікіпедії. Власне, із Вікіпедії я дізнався, що був такий чоловік. Моє велике здивування викликало те, якого рангу та суспільного положення був Володимир Флорович.

Небагато-немало, але ми на Зарічненщині дізнаємося про першого відомого земляка українських визвольних змагань періоду громадянської війни 1917 – 1920 років. Що змусило ветеринарного лікаря піти до лав армії Української Народної Республіки? Які подвиги звершив під час визвольних змагань? З ким дружив і кому підпорядковувався? Яке було особисте життя у ті буремні роки? І багато чого іншого хотілося б дізнатися із життя цієї людини в доеміграційний період. Та, напевно, все це залишиться таємницею. А ось про долю і період життя, які Вікіпедія подає як невідомі, дізнатися дещо вдалося.

Мої зустрічі з палким патріотом рідного Нобля, а нині киянином Павлом Кренивичем завжди закінчувалися задушевними розмовами, спогадами та міркуваннями далеко за північ. За однією такою бесідою Павло Васильович показав для мене цікаву книжку – рецептурний довідник ветеринарного лікаря із відміткою Ex Libris «Ветеринарний доктор В. Ф. Прокопович». Усі візити від часу створення

емігранта. Адже він був підполковником руської служби, як читаємо в надписі на могильному пам'ятнику, і помер у січні 1926 року.

Повернувшись майже через тридцять п'ять років до рідного села, Володимир Флорович, щоб мати якийсь дохід на прожиття, зайнявся лікарською практикою, не тільки ветеринарною, але й лікував людей.

інтелігентно, ходив у піджаку, завжди підстрижений, поголений. Господарства не тримав, лише невеличкий клаптик городу біля хати, жив із того, чим люди ділилися, плату за лікування брав помірну, але охоче допомагав людям грішми. Тому завжди йшли до нього за позикою. Комірка у хаті була заставлена ліками, усякими баноч-

На схилі років лікар тримав біля себе за прислугу одну із місцевих жінок. Утім, дехто з місцевих вважає, що ця жінка жила у хаті Прокоповича із корисливою метою, щоб отримати в спадщину майно старого чоловіка. Але як воно насправді було – не нам судити, бо ж обоє нині відійшли у вічність. Ця жінка й поховала Володимира Прокоповича на церковній горі, коли він помер у 1948 році. Поряд з могилами діда-священика Варфоломія Прокоповича, батька, теж священика, протоієрея – благочинного Флора Прокоповича та брата Фавста.

Десятки разів я оглядав поховання на церковній горі, але жодного разу не натрапив на могилу із надписом, що у ній похований Володимир Прокопович, як стверджували всі опитані мною нобельські старожили. Крок за кроком, обійшов усі поховання на церковній горі. Проліз через зарослі бузку й кропиви, розгортав будь-які підвищенні і, на диво, знайшов грубо тесаний, повалений, губерний вже просявий трояк

ІЗ ВІКІПЕДІЇ: «Підполковник ветеринарної служби Армії УНР.

Народився 15 липня 1865 року у селі Нобель Пінського повіту Мінської губернії.

Закінчив Мінську духовну семінарію (у 1886 році), Варшавський ветеринарний інститут (у 1892 році). З 1895 року працював ветеринарним лікарем Новоградського повіту. З 15 січня 1916 року — у розпорядженні головної військово-ветеринарної управи Мінської військової округи. 2 березня 1918 року був звільнений з військової служби.

З 8 вересня 1918 року — молодший ветеринарний лікар 5-го кінного Кінбурнського полку Армії Української Держави, згодом — Дієвої Армії УНР.

З 11 квітня 1919 року — ветеринарний лікар 27-го кінного Чортомлицького полку Дієвої Армії УНР. 17 травня 1919 року був переведений до 29-го кінного дієвого полку Дієвої Армії УНР. З 4 липня 1919 року — ветеринарний лікар 1-го кінного ім. М. Залізняка полку Дієвої Армії УНР. З 25 серпня 1919 року — помічник начальника мобілізаційного відділу Головного військово-ветеринарного управління Військового міністерства УНР. З 13 листопада 1919 року — старший ветеринарний лікар Спільної юнацької школи.

З 1 лютого 1920 року — в. о. начальника базисного військово-ветеринарного аптечного склепу (складу) Військового міністерства УНР. З 11 квітня 1920 року — дивізійний ветеринарний лікар 2-ї (згодом — 3-ї Залізної) дивізії Армії УНР.

У 1920-х рр. жив в еміграції у Польщі. Подальша доля невідома.»

копович». Усі вільні від друку сторінки в ній були списані хімічним олівцем рівним, добре читаним почерком. Що підказувало, людина, котра залишила ці записи, була освіченою, інтелігентною та кваліфікованою у своїй справі. Дісталась ця книжка для Павла Васильовича від рідного дядька Івана, котрий у довоєнний час працював санітаром у доктора Прокоповича, який проживав і займався лікарською справою у Ноблі. Пригадую, Павло Васильович висловив сподівання, що це, напевно, є одна і та ж сама особа, про котру пише електронна енциклопедія. Не маючи змоги відвідати Нобель, він зацікавив мене довідатись, чи насправді це так. Мій пошуковий шлях знову привів у село над озером. Зустрічі із старожилами села, їхні спогади підтвердили наші із Павлом Кренивичем міркування: після невдалого завершення українських визвольних змагань, на початку двадцятих років Володимир Прокопович змушений був повернутися на свою малу батьківщину, до родинного села Нобель. І, таким чином, опинився в еміграції, на території Польщі, про що й пише енциклопедія. Повернувся він один, без сім'ї. Із родини на той час в селі проживав лише рідний брат Фавст, котрий теж перебував, напевно, на правах

І, мабуть, у цьому досяг успіху, бо жителі Нобля, маючи потребу у лікареві, в короткий час у складчину звели дерево і побудували для нього неподалік церкви хатину. Як пригадує 92-річна Марія Проневич, це була незвична для Нобля хата, із сіньми та ще зовні мазана глиною і побілена. На тлі сірих, нефарбованих сільських хат, вона виглядала, як біла птаха на хвилях нобельського озера. Між іншим, ще один старожил села - 88-річний Іван Ходневич - навіть показав для мене кілька колод із тієї хати, закладені ним у його стареньку батьківську хату, котру він перебудовував у той час, як після смерті лікаря Прокоповича розбирали того хату. Добрі колоди Іван Максимович забрав для себе і прилаштував до своєї будівлі, але що цікаво: були вони з різного дерева, соснові, вільхові і навіть осикові, що, напевно, й змусило Прокоповича мазати стіни зовні глиною.

Займаючись лікарською практикою, Володимир Флорович подружився із кількома знатними місцевими жителями. Декотрим із них допоміг у боротьбі з тяжкими недугами. Так Марія Гнатівна дуже добре пам'ятає, як лікар вилікував від тяжкої інфекційної хвороби її тата, після чого завжди був бажаним гостем у їхній хаті. Нижче середнього зросту, у побуті тримався

ками та мішечками, а ось де він брав ліки - ніхто у селі так і не знав. Напевно, привозив із Пінська, а, можливо, деякі й сам виготовляв. Ще однією диковинкою для місцевих був великий самовар, котрий стояв у Прокоповича на столі у світлиці: усіх, хто заходив до хати, він пригощав чаєм, котрий на той час вважався невідомим для поліських людей напоєм.

Авторитет досвідченого лікаря особливо виріс у роки Другої світової війни, не тільки як фахового спеціаліста, але й глибоко шанованої людини за громадську позицію, сміливість у захисті інтересів простих селян. Ганна Никифорівна Кренивич із Котери, 1924 року народження, пригадала, коли після війни повернулася з Німеччини, куди була вивезена на роботи у 1942 році, то радянські органи держбезпеки протримали її сім місяців під вартою у холодному підвалі, було б вже й засудили як іноземну шпигунку, але мама звернулася з проханням до лікаря Прокоповича і він, маючи вже похилі літа і не зовсім підходящу для радянської влади біографію, поїхав до органів безпеки заступитися за дівчину, і ті послухалися авторитетну людину, відпустили бранку. Знесилену тюрмою дівчину він допоміг рідним виходити, приносив ліки, різні порошки, котрі посипав на хліб із маслом, і так лікував.

дубовий, вже врослий травною, хрест. Ледве розбірливо вибитий на ньому надпис свідчив « В. Ф. Прокопович умер на 82 г. жизни. Мир праху Твоєму». З роками хрест підгнив, буйні вітри повалили його, надмогильний пагорб зрівнявся із землею, здавалось, ще трохи - і зовсім пам'ять про людину, котра похована у цій могилі, буде забута. Але добрі діла йдуть завжди услід за людьми і Господь повертає все на круги своя. Як повернув із небуття відомості про долю й життя одного із наших славетних земляків. Лікаря за покликанням, патріота за переконанням і просто людини Божої, котра до кінця виконала свій громадянський та Богом даний обов'язок у цьому світі.

P.S. Впевнений, що послугами лікаря Прокоповича користувалися і в моїй родині. Цілком можливо, що моя мама народилася на світ не без допомоги цього чоловіка. Бо ж де було взяти на той післявоєнний час акушера, та й діти тоді були підвладні різним хворобам. Тому, вважаю, своїм обов'язком, як і обов'язком усіх ноблян - відновити могилу Володимира Флоровича і, за християнським звичаєм, здійснити поминальну заупокійну молитву...

Павло ДУБІНЕЦЬ